

Додаток
до рішення 17 сесії міської ради
від 17.02.2017 року № 28

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА
використання трирівневої моделі у профілактиці правопорушень серед
неповнолітнього населення м. Старокостянтинів на 2017 – 2020 роки

Паспорт Програми

1	Ініціатор розроблення Програми	Старокостянтинівський відділ поліції Головного управління Національної поліції в Хмельницькій області
2	Нормативно-правові документи	Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», Закон України «Про Національну поліцію», Указ Президента України від 11.07.2005 №1086 «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей», Указ Президента України від 24.05.2011 №597/2011 «Про Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні»
3	Розробник Програми	Старокостянтинівський відділ поліції Головного управління Національної поліції в Хмельницькій області
4	Відповідальний виконавець Програми	Старокостянтинівський відділ поліції Головного управління Національної поліції в Хмельницькій області
5	Учасники Програми	Старокостянтинівський міськрайонний відділ кримінально-виконавчої інспекції, Старокостянтинівський міськрайонний центр зайнятості, служба у справах дітей виконавчого комітету Старокостянтинівської міської ради, управління соціального захисту населення виконавчого комітету Старокостянтинівської міської ради, відділ культури, туризму та охорони культурної спадщини виконавчого комітету Старокостянтинівської міської ради, управління освіти виконавчого комітету Старокостянтинівської міської ради.
6	Термін реалізації Програми	2017-2020 роки
7	Джерела фінансування Програми	Фінансування заходів, передбачені Програмою, не потребує виділення коштів з місцевого бюджету.

1. Стан правопорушень серед дітей в м. Старокостянтинів
та основні проблемні питання

На сьогодні сучасна криміногенна ситуація в середовищі неповнолітніх досить складна і не стабільна. Разом з тим, організаційно-практичні заходи, вжиті місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та правоохоронними органами з виконання вимог Президента України та Уряду, дали змогу в умовах складної економічної ситуації не допустити в області суттєвого загострення криміногенного становища у підлітковому середовищі.

Одним зі шляхів недопущення вчинення підлітками кримінально-карних діянь та адміністративних проступків є здійснення профілактики у підлітковому середовищі за трьома рівнями: первинним (коли мова іде про дітей та молодь загалом), вторинний та третинний (спрямовані на роботу зі специфічними видами перед- та посткримінальної поведінки).

Причинами, які лежать в основі поширення злочинності за участю підлітків є важке матеріальне становище їх сімей, відсутність взаєморозуміння з батьками та однолітками, незайнятість, поширення таких негативних звичок як алкоголізм та тютюнопаління, асоціальний спосіб життя. Організовано та проведено цільові профілактичні операції, серед них «Канікули», «Літо», «Урок», під час яких задокументовано 7 фактів незаконного продажу підліткам алкогольних та тютюнових виробів недобросовісними підприємцями, до адміністративної відповідальності притягнуто 5 дорослих за доведення неповнолітньої особи до стану сп'яніння та задокументовано 3 факти порушення правил перебування підлітків у розважальних закладах після 22.00 год., 28 батьків притягнуто до адміністративної відповідальності за неналежне виконання батьківських обов'язків.

Незважаючи на деяке уповільнення темпів росту підліткової злочинності, продовжує збільшуватися кількість таких злочинів, як крадіжки та незаконні заволодіння транспортними засобами.

Разом з тим, існуюча практика роботи з дітьми-правопорушниками та законодавство України не дозволяють притягувати до відповідальності більшість неповнолітніх, що вчинили діяння, які можливо кваліфікувати як злочин. У переважній більшості випадків потерпілим, а також їхнім батькам відмовляють у відкритті кримінального провадження, якщо правопорушником виступає дитина. Це пов'язано з тим, що вік настання кримінальної відповідальності згідно з кримінальним законодавством становить 16 років (14 - для особливо тяжких злочинів). Водночас, загальною тенденцією є «омолодження» групи дітей-правопорушників.

З іншого боку діти, які перебувають на обліку в поліції або внутрішньошкільному обліку, часто не мають можливості отримати кваліфіковану допомогу, яка б дозволила усунути причини, що призвели до скоєння правопорушення. Це сприяє активному вчиненню дітьми повторних конфліктів або порушень дисципліни чи навіть закону.

Потребують активізації заходи щодо участі громади у попередженні правопорушень за участю підлітків, де представники державних служб першими дізнаються про критичну ситуацію та ризики в тій чи іншій сім'ї, потерпілим чи учасником яких може стати неповнолітня особа.

На сьогодні в місті існує потреба у впровадженні нових підходів та методів до профілактики підліткової злочинності, у тому числі задля попередження вчинення повторних правопорушень. Запропонована програма дозволить запровадити в місті інноваційні соціальні послуги та об'єднати зусилля тих фахівців, які працюють задля вирішення проблеми дитячих правопорушень.

Традиційні підходи до вирішення питання боротьби із неповнолітньою злочинністю не завжди дають позитивний результат. Одним із ефективних резервів покращання такого становища є попереджувальна (превентивна) робота через застосування відновного правосуддя при вирішенні справ про кримінальні правопорушення, учинені підлітками, впровадження трирівневої моделі профілактики правопорушень у дитячому середовищі, партнерство (а не дублювання функцій), у напрямі профілактики правопорушень у підлітковому середовищі, що, як доведено практикою, є найдієвішим і найгуманнішим засобом протидії злочинам, що скоюються неповнолітніми.

2. Мета Програми

Програму розроблено на основі та на виконання ч.2 ст.5 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», п.17 ч.1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію», Указу Президента України від 11.07.2005 №1086/2005 «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей», Указу Президента України від 24.05.2011 №597/2011 «Про Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні».

Головною метою реалізації програми є зниження рівня правопорушень та конфліктів, які вчиняються дітьми та молоддю, шляхом надання різноманітних соціальних та освітньо-профілактичних послуг; підвищення ефективності здійснення узгоджених заходів щодо профілактики правопорушень серед неповнолітнього населення та усунення причин, що зумовлюють учинення протиправних дій, а також налагодження партнерських відносин між працівниками органів різного рівня та громадою у протидії правопорушенням в підлітковому середовищі.

3. Завдання Програми

Програма передбачає загальні завдання, спрямовані на:

створення у м. Старокостянтинів комплексної системи профілактики підліткової злочинності, яка дозволяє об'єднати та скоординувати зусилля фахівців, залучених до вирішення проблеми;

активізацію громадськості та залучення її до побудови безпечного та мирного середовища для дітей;

підвищення рівня знань, вмінь та навичок щодо профілактики підліткової злочинності у фахівців, залучених до вирішення проблеми;

залучення обдарованих дітей та неформальних лідерів до профілактики правопорушень та зниження рівня конфліктів у закладах освіти;

сприяння формуванню у дитячому середовищі поваги та прийняття суспільних цінностей, що сприятиме формуванню соціально прийнятної, законослухняної поведінки та налаштуванню конструктивної соціальної взаємодії;

організацію для дітей та молоді, які скоїли правопорушення або перебувають у конфліктній ситуації, доступу до програм відновного правосуддя;

забезпечення надання інших видів соціальних послуг для суб'єктів соціальної роботи;

підвищення оперативності та якості реагування на заяви та повідомлення про вчинені підлітками правопорушення, удосконалення рівня взаємодії всіх зацікавлених служб, у тому числі з громадськістю у боротьбі з підлітковою злочинністю;

запровадження системи дієвого контролю за станом та результатами роботи з попередження і розкриття проступків за участю підлітків;

удосконалення роботи із соціальної адаптації неповнолітніх осіб, засуджених за вчинення кримінальних правопорушень;

забезпечення захисту законних інтересів неповнолітніх, зокрема захисту від жорстокого поводження, експлуатації, насильства, втягнення у злочинну діяльність, до вживання наркотиків, пияцтва та тютюнопаління;

удосконалення форм і методів профілактичної роботи з особами категорії ризику та усунення причин і умов, що можуть сприяти учиненню ними правопорушень.

Завдання первинного рівня профілактики:

1) сприяти формуванню в дитячому середовищі поваги до прийняття суспільних цінностей, що сприятиме формуванню соціально прийнятної, законослухняної поведінки та налаштуванню конструктивної соціальної взаємодії;

2) активізувати громадськість і залучити її (неурядові організації, ЗМІ тощо) до побудови безпечного та мирного середовища для дітей.

Завдання вторинного рівня профілактики:

- 1) формувати в дітей навички ненасильницького розв'язання конфліктів;
- 2) надавати послуги з первинного втручання та оцінювання потреб сімей, у яких діти виявляють девіантну поведінку, перенаправляючи такі родини до Шкільних служб порозуміння чи Центру підтримки і супроводу дітей у кризових життєвих обставинах або до інших служб, де їм нададуть кваліфіковані, доступні й достатні послуги, що допоможе родині (дитині) вийти з кризи;
- 3) активізувати та залучати громадськість, державні служби до надання дітям із девіантною поведінкою та їхнім родинам соціально-психологічної, реінтеграційної (та інших видів) підтримки;
- 4) забезпечувати доступ дітей із девіантною поведінкою, сімей групи ризику до потрібних ресурсів, складаючи мапу соціально-психологічних, юридичних та інших видів доступних у громаді послуг.

Завдання третинного рівня профілактики:

- 1) допомогти дітям усвідомити та взяти відповідальність за наслідки їхніх дій, виправити завдану ними шкоду; залучити членів громади до цього процесу для надання підтримки, сприяння реінтеграції таких дітей, що зменшує ризик повторного скоєння правопорушень;
- 2) активізувати та залучати громадськість (неурядові організації, ЗМІ тощо), державні служби до надання соціально-психологічної, реінтеграційної (та інших видів) підтримки дітям, які перебувають у конфлікті з законом, та їх родинам.

4. Очікувані результати

Виконання Програми дозволить стабілізувати оперативну обстановку в підлітковому середовищі, знизити рівень конфліктності серед дітей, сприятиме формуванню у дітей правосвідомої поведінки, підвищенню рівня загальної культури, створенню сприятливого соціально-психологічного клімату в закладах освіти, в середовищі громади, вихованню у дітей цінностей гуманізму та толерантності.

5. Фінансове забезпечення Програми

Фінансування заходів, передбачених Програмою, не потребує виділення коштів з місцевого бюджету.